

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1931.

Första kammaren.

Nr 24.

## Torsdagen den 9 april.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Herr talmannen yttrade, att han till ledning för kammarens ledamöter finge meddela, att de på föredragningslistan upptagna, två gånger bordlagda ärendena icke komme att företagas till avgörande innevarande dag utan först vid kammarens sammanträde nästkommande lördag.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Under hänvisning till vidfogat läkareintyg av docenten Gösta Dohlman i Lund får jag härmed anhålla om ledighet från riksdagen under fyra veckors tid från och med den 9 dennes.

Nevis hög, Staffanstorp den 7 april 1931.

*Sven Linders.*

Att domänintendenten *Sven Linders* för undergående av operation i käken är i behov av 4 veckors tjänstledighet fr. o. m. den  $\frac{9}{4}$  1931 intygas.

Lund den  $\frac{7}{4}$  1931.

*Gösta Dohlman.*

Den begärda ledigheten beviljades.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av jordbruksutskottet i dess memorial nr 24 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen, med bifall till motionerna I: 56 och II: 209, måtte såsom statsunderstöd till främjande av jordbrukarungdomens förbunds verksamhet under år 1931 anvisa för budgetåret 1931/1932 såsom särskilda extra anslag dels till förbundets centrala verksamhet 20,000 kronor, dels ock till dess lokala verksamhet 15,000 kronor eller sammanlagt 35,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning och med avslag å ifrågavarande motioner såsom statsbidrag till jordbrukarungdomens förbund för främjande av dess verksamhet under kalenderåret 1931 anvisat för budgetåret 1931/1932 ett extra anslag av 15,000 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 84;

Nej — 49.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 377, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 92 ja och 124 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 176 ja och 173 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 28 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt herrar Nylanders och Johansons i Stockholm motioner, I:76 och II:54, till bidrag till arbetsledarekurser för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 15,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herrar Nylanders och Johansons i Stockholm motioner, I:76 och II:54, i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, till bidrag till arbetsledarekurser för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 10,000 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 94;

Nej — 44.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 378, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 101 ja och 116 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 195 ja och 160 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 37 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att de av herrar Roos och Bodin samt Gardell i Stenstu m. fl. väckta motionerna (I:78 och II:119) ej må av riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren med bifall till de av herrar Roos och Bodin samt Gardell i Stenstu m. fl. väckta motionerna (I: 78 och II: 119) till upprensning av norra inloppet till Fårösundsleden anvisat ett reservationsanslag av 425,000 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen uppläst, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 31;  
Nej — 102.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 379, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 60 ja och 151 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 91 ja och 253 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av jordbruksutskottet i dess memorial nr 34 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen med bifall till de väckta motionerna I: 58 och II: 229 måtte besluta dels att utöver det av Kungl. Maj:t i bilaga till 1931 års statsverksproposition (IX H. T.) för budgetåret 1931/1932 äskade extra reservationsanslaget å 21,700 kronor till kurser i trädgårdsskötsel ställa ytterligare 23,300 kronor till förfogande för ändamålet, dels att det sålunda sammanlagda beloppet å 45,000 kronor skall disponeras på sätt lantbruksstyrelsen i skrivelse den 14 augusti 1930 föreslagit, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å förevarande motioner till kurser i trädgårdsskötsel anvisat för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 21,700 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen uppläst, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 80;  
Nej — 56.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 380, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 90 ja och 124 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 170 ja och 180 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bevillningsutskottet i dess memorial nr 24 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att nr 20 i tulltaxan skall hava följande ändrade lydelse:

Tull  
för 100 kg  
kronor

Mjolk och grädde:  
20. kondenserad ..... N 20:—  
röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat, att de lika-lydande motionerna I: 160 av herrar Lundell och Fritiof Gustafson samt II: 37 av herr Bengtsson i Kullen m. fl., om höjning av tullsatsen för kondenserad mjolk, icke skola föranleda någon riksdagens åtgärd.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och vote-ringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 60;

Nej — 70.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 381, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 92 ja och 121 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 152 ja och 191 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av stats-utskottet i dess memorial nr 71 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts proposition medgiva, att löjtnanten vid Jämtlands fältjägerrege-mente A. G. Molin befrias

dels från den honom jämlikt rådstuvurättens i Östersund två särskilda utslag den 13 oktober 1930 ålagda skyldighet att utgiva ej mindre till Kungl. Maj:t och kronan samt riks-försäkringsanstalten ett belopp av sammanlagt 6,694 kro-nor 34 öre jämte ränta, än även till Kungl. Maj:t och kronan ett årligt belopp av 293 kronor 33 öre räknat från den 1 september 1930;

dels ock från ersättningsskyldighet med avseende å de livräntebelopp, riks-försäkringsanstalten för tiden efter den 30 juni 1930 utbetalt eller kommer att utbetala till förre furiren G. E. Hallonqvist på grund av honom den 5 december 1925 åsamkade skada;

allt under det villkor, att Molin före den 1 augusti 1931 till arméförvaltningens civila departement inbetalar ett belopp av 1,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, i anledning av förevarande proposition nr 148 och med bifall till motionen II: 362 medgivit, dels att löjtnanten vid Jämtlands fältjägerregemente A. G. Molin befrias

från honom jämlikt rådstuvurättens i Östersund två särskilda utslag den 13 oktober 1930 åliggande skyldighet att utgiva dels till Kungl. Maj:t och kronan samt riks försäkringsanstalten ett sammanlagt belopp av 6,694 kronor 34 öre jämte ränta, dels ock till Kungl. Maj:t och kronan ett årligt belopp av 293 kronor 33 öre räknat från den 1 september 1930;

dels ock att Molin befrias jämväl från ersättningsskyldighet med avseende å det livräntebelopp, riks försäkringsanstalten för tiden efter den 30 juni 1930 utbetalt eller kommer att utbetala till förre furiren G. E. Hallonqvist på grund av honom den 5 december 1925 åsamkad skada.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och vote-ringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 52;

Nej — 76.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 382, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 105 ja och 110 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 157 ja och 186 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av stats-utskottet i dess memorial nr 72 punkten 1 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må, med anled-ning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr J. P. Johanssons och fröken Hesselgrens samt herrar Mårtenssons och Bengtssons i Norup motioner I: 91 och II: 132 till provisorisk avlöningsförbättring åt lärare vid folk- och småskolor, att utgå enligt samma grunder, som av riksdagen beslutats för bud-getåret 1929/1930, bevilja för budgetåret 1931/1932 ett extra förslagsanslag av 5,520,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att  
a) till provisorisk avlöningsförbättring åt lärare vid folk- och småskolor, att utgå enligt samma grunder, som av riksdagen beslutats för budgetåret 1929/1930, bevilja för budgetåret 1931/1932 ett extra förslagsanslag av 5,720,000 kronor,  
b) med bifall till ovannämnda motioner I: 91 och II: 132 medgiva, att från omförmälda förslagsanslag må för budgetåret 1931/1932 utgå provisorisk avlö-ningsförbättring jämväl till särskilda lärare i slöjd och hushållsgöromål vid folk- och småskolor och därmed jämförlig läroanstalt med de belopp och enligt de grunder, som finnas angivna i det av skolöverstyrelsen avgivna, i statsråds-protokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1931 omnämnda förslaget, samt enligt de bestämmelser i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och vote-ringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 72;

Nej — 64.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 383, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 92 ja och 121 nej, samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 164 ja och 185 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 72 punkten 2 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, i riksstaten för budgetåret 1931/1932 uppföra det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk med oförändrat belopp 463,400 kronor att jämte erforderligt belopp av å samma anslag uppkomna besparingar fördelas mellan de olika läroverken på sätt av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1931 angivits, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att minska det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk, nu 463,400 kronor, med 2,975 kronor till 460,425 kronor att jämte erforderligt belopp av å samma anslag uppkomna besparingar fördelas mellan de olika läroverken på sätt av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1931 angivits.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen uppläst, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 78;

Nej — 53.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 384, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 80 ja och 132 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 158 ja och 185 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av statsutskottet i dess memorial nr 72 punkten 3 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må med bifall till de av herrar Roos m. fl. och Gardell i Gans väckta motionerna I: 95 och II: 118, dels för utgivande av otryckta delar av August Fredins verk »Gotlandstener» med supplement anslå ett belopp av femtusen kronor att utgå enligt bestämmelser, som må av Kungl. Maj:t meddelas, och dels ock tilldela Fredin för hans arbete med detta verk en gratifikation av tvåtusen kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat avslå de i ämnet väckta motionerna (I:95 och II:118).

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och vote-ringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 87;

Nej — 27.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 385, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 73 ja och 131 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 160 ja och 158 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran första lagutskottets utlåtanden nr 19 och 20 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 35—43.

Föredrogs och lades till handlingarna jordbruksutskottets memorial nr 44, med överlämnande till riksdagen av förteckning över av vattenfallsstyrelsen under år 1930 försålda eller bortbytta tomter.

Avgåvos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 247, av herr *Sandler* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående av viss del av allmänna arvsfondens rätt till arv efter Erik Magnus Edvard Svedbom; och

nr 248, av herr *Wagnsson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av småskoleseminarierna m. m.

Herr *Forssell* väckte en motion, nr 249, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lantmäteriundervisningens ordnande.

Denna motion blev på begäran bordlagd.

Avgåvos och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 250, av herr *Larsén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till byggnadsstadga; och

nr 251, av herr *Nylander*, i samma ämne.

Herr *Nerman* erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman, mina her-rar! Jag ber att få taga kammarens uppmärksamhet i anspråk för en kort interpellation. Det i dagarna inträffade kvartssekelminnet av Fridtjuv Bergs stavningsreform av den 7 april 1906 har ånyo aktualiserat det svenska rätt-skrivningsproblemet. Det ligger i sakens natur, att stavningsfrågan är stän-digt aktuell, då ju talspråket som ett levande väsen utvecklas med den övriga

*Interpellation  
ang. fullföl-jande av 1906  
års stavnings-reform.*

*Interpellation ang. fullföljande av 1906 års stavningsreform.* levande kulturen, medan skriftspråket är ett mera dött tekniskt medel, ett sekundärt språk, som historiskt alltjämt har måst, om ock på avstånd, följa talspråket.

(Forts.)

Bergs reform var en djärv och synnerligen lofvärd regeringshandling, som för våra barn har betytt stora lättnader och vars värde överhuvud numera är så gott som enhälligt erkänt. Hela pressen, t. o. m. de mest missnöjda motståndarna, har måst anamma den, alla bokförlag likaså, det mot reformen stiftade riksförbundet har efter några års hänförd kamp gått med hv, fv och dt till historien. Triumfen är fullständig, återgång otänkbar, Fridtjuv Bergs stavningsreform 1906 var en demokratisk reform, såvitt jag kan minnas den största bragden i vederbörande liberala kabinetts demokratiska genombrott — om där nu överhuvud voro några fler.

Men Berg fullföljde inte helt sin reform. Han strävade — det vet jag av personer, som stodo honom nära — till en enhetlig princip, den för alla stavningsreformvänner självklara första och grundläggande: *strykandet av alla direkt stumma, d. v. s. onödiga tecken*. Det bör ju gå först, sedan kommer turen till mera diskutabla ändringar i tecken. Berg strök de stumma tecknen h i hv, f i fv och d i dt. Han ville gärna ha kompletterat reformen med j-ljudet (d i dj, g i gj, h i hj och l i lj) samt fyra återstående enskilda rudiment: l i orden karl och värld, d i äldst och p i psalm. Men taktiska hänsyn kommo honom att begränsa reformen till hv, fv och dt. Resten tänkte han få fram senare.

När jag nu med en interpellation söker bidra till aktualiserandet av en fortsatt stavningsreform, vill jag från första början understryka, att jag, fast själv radikal nystavare, redan före den Bergska reformen här, då det gäller en praktisk åtgärd, finner det självklart, att man vid reformerandet av språket bör gå fram med en viss försiktighet. Icke så mycket av hänsyn till motståndet men av hänsyn till frågans invecklade natur och oenigheten bland reformvännerna om en radikal reforms läggning. Jag vill också understryka, att jag vid all reformering härvidlag hävdar, att stavningen icke får vulgariseras efter slangspråk eller dialekt inkräkta på riksspråket. Riksspråket är ett stort kulturellt historiskt förvärv. Orden böra stavas i möjligaste mån ljudenligt, men så som de uttalas fristående, betonade och i riksspråkets högtidligaste form. Jag anser vidare, att icke endast språkmannen och läraren med sitt intresse av konsekvens må ha sitt ord med i laget, utan även det praktiska livets folk, även om de måste bli en bromsande makt med sina ekonomiska och andra legitima synpunkter. I motsättning kanske till det alltjämt livliga lärarintresset i stavningsfrågan håller jag före, att man inte bör på en gång grundligt reformera hela vår skrift, utan hellre med vissa mellanrum något i taget. Definitivt kan man ju aldrig reformera det i alla fall.

Jag vågar emellertid för min del uttala den förhoppningen, att tiden i alla fall nu, efter ett kvarts sekel, är inne för att ta ett första litet steg på reformvägen, ett steg, som därmed också fullbordar Fridtjuv Bergs reform och ger oss en grundprincip fullt genomförd: *inga helt stumma tecken mer*, d. v. s. strykandet av d, g, h och l i resp. dj, gj, hj och lj samt de nyss nämnda fyra enstaka rudimenten.

Efter en sådan reform, som ju inte ens behöver bli en riksdagssak, utan kan genomföras på samma sätt som den förra, huvudreformen, kunde man, sedan man fått bort det rent onödiga, som alla reformvänner äro fullt ense om att få bort, ta en tids vila, under vilken man utredde vad inte nu alla reformivrare äro ense om: hur man må få bort inkonsekvenser, samma ljuds olika stavningar, företa förenklingar av sj-, ng- och tj-ljuden m. m.

Med dessa synpunkter och med upprepande av min avsikt att icke för tillfället besvara med en omfattande stavningsdebatt, anhåller jag om kammarens



tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få fram- *Interpellation*  
 ställa följande fråga: *ang. fullföl-*  
*jande av 1906*

Kan herr statsrådets initiativ påräknas för fullbordandet med den ringa del, *års stavnings-*  
 som återstår av den Bergska reformen av år 1906, så att sedan den svenska *reform.*  
 rättskrivningen i varje fall har en fullt genomförd grundprincip: inga helt *(Forts.)*  
 stumma tecken?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag samt protokollen för den 21, 23, 24, 26 och 27 nästlidne mars.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 3.42 e. m.

In fidem  
*G. H. Berggren.*